

СТАНДАРДИ ЗА ПОЧЕТНУ АКРЕДИТАЦИЈУ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА И СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	3
I СТАНДАРДИ: СВРХЕ И ПРИНЦИПИ.....	4
II СТАНДАРДИ ЗА ПОЧЕТНУ АКРЕДИТАЦИЈУ.....	5
1. Циљеви и основни задаци високошколске установе.....	5
2. Унутрашњи механизми за обезбјеђење квалитета.....	5
3. Организација високошколске установе.....	6
4. Студије.....	6
5. Научноистраживачки и умјетнички рад.....	9
6. Академско особље.....	9
7. Неакадемско особље.....	11
8. Студенти.....	11
9. Простор и опрема.....	12
10. Библиотека, уџбеници и информациона подршка.....	14
11. Финансијско обезбјеђење рада.....	15

ПРЕДГОВОР

Од оснивања Агенције за акредитацију високошколских установа Републике Српске 2011. године постигнут је значајан напредак у области обезбјеђења квалитета у високом образовању Републике Српске. Обезбјеђење квалитета има кључну улогу у развоју система високог образовања и других система који су са њим повезани и један је од најважнијих стратешких циљева Републике Српске у овој области. Због тога се Република Српска определијелила за доношење посебног закона у области обезбјеђења квалитета. Законом о обезбјеђењу квалитета у високом образовању Републике Српске (у даљем тексту: Закон)¹ који је ступио на снагу у јулу 2020. године, прописано је да Агенција за акредитацију високошколских установа Републике Српске прераста у Агенцију за високо образовање Републике Српске (у даљем тексту: Агенција), са новим надлежностима у области почетне акредитације и признавања страних високошколских квалификација.

Законом је прописано да Агенција проводи поступак вањског вредновања у сврху почетне акредитације, у којем се провјера да ли високошколска установа, чланица универзитета и/или студијски програм испуњавају Стандарде за почетну акредитацију високошколских установа и студијских програма (у даљем тексту: Стандарди). Поступак вањског вредновања у сврху почетне акредитације и начин провјере испуњености Стандарда уређује се Правилником о почетној акредитацији високошколских установа и студијских програма. Прописано је да су Стандарди прилог Правилника о почетној акредитацији високошколских установа и студијских програма и да чине његов саставни дио.

У складу са Законом, Стандарде доноси директор Агенције, на приједлог Управног одбора Агенције а по прибављеном мишљењу Савјета за високо образовање Републике Српске. Израда Стандарда је обухватила консултације са партнерским организацијама и институцијама како би се дошло до консензуса о томе како унаприједити област високог образовања кроз вањско вредновање у сврху почетне акредитације високошколских установа и студијских програма.

¹ „Службени гласник Републике Српске“, број 67/20

I СТАНДАРДИ: СВРХЕ И ПРИНЦИПИ

Један од основних циљева у области обезбјеђења квалитета је изградња културе квалитета, којој треба да буду посвећени сви актери у високом образовању: од академског особља и студената до руководства и стручних служби високошколске установе. Кроз развој културе квалитета подстиче се укљученост свих заинтересованих страна, посебно студената, у процесе обезбјеђења квалитета, те развој друштва и привреде.

Систем обезбјеђења квалитета у високом образовању Републике Српске заснива се на партнерским односима са високошколским установама, студентима и другим заинтересованим странама, развоју система обезбјеђења квалитета високог образовања у складу са Стандардима и смјерницама за обезбјеђење квалитета у Европском простору високог образовања (ESG)², отворености, професионализму и етичности у свим процесима обезбјеђења квалитета, те независности у процесима вањског вредновања и објективности одлука о исходима.

Стандарди су саставни дио система обезбјеђења квалитета високог образовања Републике Српске.

Сврха Стандарда је унапређење квалитета високог образовања у Републици Српској, подстицај стварању перспективног окружења за развој каријера високообразованих стручњака у Републици Српској, те изградња повјерења између свих заинтересованих страна у систему високог образовања.

Стандарди се заснивају на принципима подршке развоју културе квалитета, узимању у обзир потреба и очекивања студената, других заинтересованих страна и друштва, те одговорности високошколске установе за свој квалитет и његово обезбјеђивање.

² Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area

II СТАНДАРДИ ЗА ПОЧЕТНУ АКРЕДИТАЦИЈУ

1. Циљеви и основни задаци високошколске установе

Стандард 1:

Разлози за оснивање високошколске установе усклађени су са Мрежом високошколских установа и другим стратешким документима у области високог образовања, потребама и приоритетима развоја друштва, побољшањем квалификационе структуре, развоја струке и науке и постојањем услова за високошколско образовање. Високошколска установа има усвојене основне циљеве и задатке у складу са циљевима високог образовања који су утврђени законом.

Смјернице за примјену стандарда 1:

- 1.1.** Оснивач у елаборату о оправданости оснивања наводи разлоге за оснивање, циљеве и задатке.
- 1.2.** Основне задатке високошколске установе, сажето изражене, утврђује привремени орган управљања високошколске установе.
- 1.3.** Циљеви високошколске установе одређују конкретне резултате које та високошколска установа жели да оствари и представљају основу за контролу њеног рада.
- 1.4.** Циљеви су конкретни, оствариви и мјерљиви и ближе одређују дјелатност високошколске установе.
- 1.5.** Све активности високошколске установе, а посебно развој студијских програма, у складу су са утврђеним основним задацима и циљевима високошколске установе.

2. Унутрашњи механизми за обезбјеђење квалитета

Стандард 2:

Високошколска установа доноси стратегију обезбјеђења квалитета која садржи основне елементе унутрашњег система обезбјеђења квалитета.

Смјернице за примјену стандарда 2:

- 2.1.** Високошколска установа утврђује јасно и подробно формулисану стратегију обезбјеђења квалитета наставног процеса, управљања високошколском установом, ненаставних активности, као и услова рада и студирања.
- 2.2.** Високошколска установа планира формирање комисије за обезбјеђење квалитета, из реда наставника, сарадника, ненаставног особља и студената.

3. Организација високошколске установе

Стандард 3:

Оснивач високошколске установе има привремене органе који омогућују извршавање потребних активности неопходних за добијање дозволе за рад. Организациона структура и систем управљања обезбјеђују постизање циљева и остваривање задатака високошколске установе.

Смјернице за примјену стандарда 3:

3.1. Привремени органи управљања установе по броју и саставу одговарају захтјевима за обављање дјелатности високог образовања.

3.2. Органи високошколске установе организују рад на припремању наставних планова и програма и потребних профила наставника, као и остале документације потребне за почетну акредитацију.

4. Студије

Стандард 4:

Дјелатност високог образовања остварује се кроз академске и струковне студије. Академски студиј оспособљава студенте за обављање послова у науци, умјетности и високом образовању, у реалном и јавном сектору, те за развој и примјену научних, умјетничких и стручних достигнућа. Струковни студиј пружа студентима одговарајући ниво знања и вјештина који омогућава обављање стручних занимања и оспособљава их за непосредно укључивање у радни процес.

Садржај квалификација и диплома појединих врста и нивоа студија одговарају карактеру и циљевима студијских програма. Опис квалификација сваког студијског програма мора бити прецизно дефинисан и одговарати одређеном нивоу Европског квалификационог оквира (EQF). Студијски програми високошколске установе су у складу са основним задацима и циљевима и служе њиховом испуњењу.

Смјернице за примјену стандарда 4:

4.1. Смјернице за примјену дијела стандарда који се односи на врсту и степен студија:

4.1.1. Сваки студијски програм је повезана и усклађена цјелина која обухвата циљеве, структуру и садржај, политику и процедуру уписа студената, методе учења и начин провјере знања, исходе учења и компетенције студената.

4.1.2. Високошколска установа која нуди више студијских програма осигурава да сви програми испуњавају основне стандарде квалитета и да између њих постоји потребан степен усаглашености.

4.1.3. Високошколска установа објављује циљеве сваког од студијских програма који изводи. Циљеви укључују постизање одређених знања и стручности и методе за њихово стицање. Циљеви могу да укључе развој креативних способности и овладавање специфичним практичним вјештинама потребним за развој каријере.

4.1.4. Студијским програмом првог и другог циклуса студија утврђује се бодовна вриједност сваког предмета исказана у складу са ECTS. Студијским програмом трећег циклуса студија утврђује се бодовна вриједност предмета, објављених научних/умјетничких радова, презентација научних резултата и дисертације исказана у складу са ECTS. Број бодова у складу са ECTS потребних за стицање дипломе уређује се законом.

4.1.5. Високошколска установа доставља студијске програме и доказе о подударности појединог студијског програма, у већем дијелу, са најмање три студијска програма који се изводе на акредитованим високошколским установама у земљама потписницама Болоњске декларације.

4.1.6. Структура студијског програма је базирана на развоју компетенција свршених студената, те исходима учења који изражавају оно што ће студент знати, разумјети или бити способан радити након окончања процеса образовања на студијском програму.

Полазиште за планирање наставног плана и програма на бази исхода учења представљају компетенције свршених студената. Стога студијски програм мора да има дефинисане исходе учења, садржај предмета и методе рада са студентима. Исходи учења морају бити дефинисани на нивоу сваког циклуса студијског програма, као и на нивоу сваког предмета у оквиру циклуса.

4.1.7. На нивоу студијског програма потребно је израдити матрицу исхода учења која омогућава увид у међусобну усклађеност исхода учења на нивоу студијског програма и на нивоу свих предмета који се изучавају током студија на начин да исходи учења сваког предмета морају придоносити исходима учења на нивоу циклуса студија, те да сви исходи учења на нивоу циклуса морају бити остварени кроз различите предмете.

Компетенције студената и исходи учења морају бити логички повезани на начин да су исходи учења изјаве о томе које би компетенције студент требао стећи након успјешно завршеног процеса студирања, с тим што стечене компетенције могу и превазилазити исходе учења.

Исходи учења морају бити логички повезани са ECTS бодовима гдје исходи учења представљају садржај, а ECTS бодови количину наученог садржаја. У контексту повезивања исхода учења и ECTS бодова потребно је узети у обзир расположиво вријеме које студент мора посветити обавезама у оквиру датог предмета и могућности студента да постигне планиране исходе у том времену.

4.1.8. Препоручује се да исходи учења буду дефинисани у складу са неком од постојећих методологија користећи различите хијерархијске нивое учења (чињенично знање, разумијевање, примјену, анализу/синтезу, вредновање и креирање).

4.2. Смјернице за примјену дијела стандарда који се односи на квалификације које стичу студенти:

4.2.1. Квалификације које стичу студенти завршетком првог циклуса академских студија:

- знање и разумијевање основних принципа из области изучавања,
- препознавање проблема који се јављају у пракси и могућност њиховог брзог и ефикасног рјешавања,
- способност за тимски рад у мултидисциплинарном окружењу,
- ширење и праћење развоја најновијих достигнућа, препознавање потребе и могућности примјене тих достигнућа,
- развијена вјештина самосталног образовања.

4.2.2. Квалификације које стичу студенти завршетком другог циклуса академских студија:

- знање и разумијевање из области изучавања које допуњује знање стечено на претходном циклуса студија и представља основу за развијање критичког мишљења и примјену знања,
- способност за самостални или тимски научноистраживачки рад, вођење истраживачког пројекта и укључивања у савремена научна и стручна достигнућа,
- способност самосталног уочавања проблема и задатка које треба рјешавати путем одређених истраживања, чиме се може повећати ефикасност и економичност одређене процедуре или система,
- способност интегрисања знања, рјешавања сложених проблема и расуђивања на основу доступних информација о друштвеној и етичкој одговорности за примјену њиховог знања.

4.2.3. Квалификације које стичу студенти завршетком трећег циклуса академских студија:

- систематско разумијевање одређеног поља студија,
- посједовање вјештина и методе истраживања на том пољу,
- способност конципирања, пројектовања и примјене,
- способност прилагођавања процеса истраживања уз неопходан степен академског интегритета,
- способност да оригиналним истраживањем и радом остваре достигнућа која проширују границе знања, које је објављено и које је референца на националном и међународном нивоу,
- способност за критичку анализу, процјену и синтезу нових и сложених идеја,
- способност да пренесу стручна знања и идеје колегама, широј академској заједници и друштву у цјелини,
- способност да у академском и професионалном окружењу промовишу технолошки, друштвени или културни напредак,
- способност ширења, праћења и развоја научних и стручних достигнућа у својој области и препознавање потребе и могућности да се та достигнућа продубе, прошире и примијене у окружењу,
- способност интегрисања знања, рјешавања сложених проблема и расуђивања на основу доступних информација о друштвеној и етичкој одговорности за примјену њиховог знања.

4.2.4. Квалификације које стичу студенти завршетком првог циклуса струковних студија:

- знање и разумијевање основних принципа и задатака у професији којом се баве,
- посједовање когнитивних и практичних вјештина неопходних за испуњење задатака и рјешавање проблема одабиром и примјеном основних методологија, алата, материјала и информација,
- способност за тимски рад у мултидисциплинарном окружењу,
- прилагођавање властитог понашања и дјеловања околностима, с циљем рјешавања проблема,
- развијена вјештина самосталног образовања,
- поштовање кодекса струке.

4.2.5. Квалификације које стичу студенти завршетком другог циклуса струковних студија:

- напредне вјештине уз показивање компетентности и иновативности неопходних за рјешавање сложених и непредвидивих проблема у специјализованом подручју рада или учења,
- специјализоване вјештине рјешавања проблема неопходне за иновације како би се створила нова знања и процедуре и како би се интегрисало знање из различитих подручја,
- способност управљања и прилагођавања непредвидивим условима рада или учења, што захтијева стратешки приступ.

5. Научноистраживачки и умјетнички рад

Стандард 5:

Високошколска установа која остварује академске студије, има организован и планиран научноистраживачки и умјетнички рад.

Смјернице за примјену стандарда 5:

5.1. Високошколска установа има обезбијеђене наставнике који су учесници научноистраживачких и умјетничких националних и међународних пројеката.

5.2. Високошколска установа има план научноистраживачког, односно умјетничког рада.

5.3. Високошколска установа има утврђен поступак и критеријуме за систематско праћење и оцјењивање обима и квалитета научноистраживачког, односно умјетничког рада наставног особља.

6. Академско особље

Стандард 6:

Високошколска установа обезбјеђује потребан број компетентних наставника и сарадника за квалитетно извођење студијских програма.

Смјернице за примјену стандарда 6:

6.1. Високошколска установа обезбјеђује наставнике и сараднике који испуњавају услове за избор у одговарајуће звање, у складу са законом. Наставници морају имати важећи избор у научно-наставно, умјетничко-наставно, наставно или научно звање на некој од акредитованих високошколских установа или научноистраживачких организација које имају компетентно изборно тијело у области за коју се избор врши, у складу са законом.

6.2. Високошколска установа обезбјеђује наставно особље чије научне, умјетничке и стручне квалификације одговарају научној области односно умјетничком пољу и нивоу њихових задужења. Квалификације се доказују дипломама, објављеним радовима у научним часописима и зборницима са рецензијом, репрезентативним референцама у умјетничком раду, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству.

У оцјени испуњености овог стандарда и научних, умјетничких и стручних квалификација примјењују се услови и критеријуми прописани законом и актом који регулише услове за избор у звање.

6.3. Укупан број наставника и сарадника одговара потребама студијских програма и мора бити довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима које установа планира да реализује. На првом и другом циклусу студија број наставника у радном односу са пуним радним временом мора да обезбиједи извођење најмање 70% часова наставе на сваком студијском програму. За студијски програм трећег циклуса студија високошколска установа мора да обезбиједи у радном односу са пуним радним временом најмање једну половину од укупног броја наставника потребних за реализацију студијског програма.

Приликом утврђивања броја наставника у радном односу са пуним радним временом на студијским програмима из области медицинских и здравствених наука, наставници клиничких грана медицинских наука, који су на високошколској установи у радном односу са непуним радним временом а имају закључен уговор о раду са пуним радним временом са здравственој установи која је наставна база високошколске установе, сматраће се наставницима са пуним радним временом.

6.4. За наставнике у радном односу са пуним радним временом високошколска установа доставља доказе о испуњавању услова за избор у одговарајуће звање у складу са законом, доказе о избору у одговарајуће научно-наставно или наставно звање, те закључен уговор о раду (са одложеним дејством). Наведена лица морају имати држављанство Републике Српске/ БиХ или дозволу боравка.

Наставник и сарадник који има заснован радни однос са пуним радним временом код другог послодавца у земљи или иностранству, не може имати заснован радни однос са пуним радним временом на високошколској установи.

6.5. Наставник остварује просјечно 180 часова/240 часова у области умјетности, односно 6 часова/8 часова наставе седмично, при чему ангажовање по наставнику не може бити веће од 10 часова/14 часова наставе седмично на свим високошколским установама у Републици Српској/БиХ. У укупно оптерећење наставника улази и фонд часова које наставник изводи за ванредне студенте.

6.6. Ако установа ангажује наставника са непуним радним временом, а који је већ ангажован на више високошколских установа, исти остварује наставу у свакој установи сразмјерно проценту ангажовања, при чему његово укупно ангажовање не може бити веће од 10 часова/14 часова у области умјетности наставе седмично на свим високошколским установама на којима је ангажован.

6.7. Број сарадника одговара потребама студијских програма које установа планира да реализује, при чему сарадник остварује просјечно 300 часова/360 часова у области умјетности наставе годишње, односно просјечно 10 часова/12 часова у области умјетности наставе седмично. Ангажовање по сараднику не може бити веће од 15 часова/16 часова у области умјетности наставе седмично на свим високошколским установама у Републици Српској/БиХ.

6.8. Лице пензионисано у складу са прописима Федерације БиХ, Брчко дистрикта БиХ или друге државе, не може изводити наставу на високошколским установама у Републици Српској.

7. Неакадемско особље

Стандард 7:

Високошколска установа обезбјеђује неакадемско особље које својим стручним и професионалним радом обезбјеђује успјешну реализацију студијских програма, као и основних задатака и циљева високошколске установе.

Смјернице за примјену стандарда 7:

- 7.1.** За административно-техничке послове високошколска установа обезбјеђује одговарајући број извршилаца у радном односу са пуним радним временом.
- 7.2.** Високошколска установа организује студентску службу са одговарајућим бројем извршилаца.
- 7.3.** Високошколска установа обезбјеђује одговарајући број извршилаца на правним и финансијским пословима, пословима библиотекара и пословима одржавања информационог система.

8. Студенти

Стандард 8:

Високошколска установа утврђује услове за упис студената, сагласно основним задацима високошколске установе.

Високошколска установа обезбјеђује потребне услове студентима за успјешно савладавање студијских програма.

Смјернице за примјену стандарда 8:

- 8.1.** Високошколска установа усваја конкурс за упис на студије као плански документ. Конкурс садржи: број студената за одређене студијске програме, услове за упис, критеријуме за утврђивање редослиједа кандидата, поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослијед, као и висину школарине коју плаћају студенти чије се студирање не финансира из буџета, у складу са законом.
- 8.2.** Број студената који високошколска установа планира да упише мора бити усклађен са кадровским, просторним и техничко-технолошким могућностима.
- 8.3.** Високошколска установа за упис на студије планира пријемни испит или испит за провјеру склоности и способности, у складу са законом и статутом високошколске установе.
Редослијед кандидата утврђује се на основу општег успјеха постигнутог у средњем образовању и резултата на пријемном испиту, односно испиту за провјеру склоности и способности. Поред општих критеријума високошколска установа може утврдити и посебне критеријуме на основу којих се обавља класификација и избор кандидата за упис на високошколску установу.
- 8.4.** Наставну групу чине сви студенти уписани на одређени студијски програм који заједно похађају предавања на предметима тог студијског програма.

Максималан број студената у наставној групи по студијском програму је:

а) за друштвене и хуманистичке науке:

- 1) 100 на предавањима и
- 2) 30 на вјежбама,

б) за биомедицину и здравство, техничке, биотехничке и природне науке:

- 1) 50 на предавањима и
- 2) 15 на вјежбама,

в) за умјетност и спорт:

- 1) 15 на предавањима и
- 2) 5 на вјежбама.

Минималан број студената у наставној групи по студијском програму је:

а) за друштвене и хуманистичке науке:

- 1) 30 на предавањима и
- 2) 15 на вјежбама,

б) за биомедицину и здравство, техничке, биотехничке и природне науке:

- 1) 15 на предавањима и
- 2) 5 на вјежбама,

в) за умјетност и спорт:

- 1) 5 на предавањима и
- 2) 1 на вјежбама.

Нова наставна група на истом студијском програму успоставља се када је број уписаних студената изнад максималног броја за предавања већи од прописаног минималног броја, а у складу са тим одређују се и групе за вјежбе.

8.5. Статус студента престаје у случајевима предвиђеним законом.

9. Простор и опрема

Стандард 9:

Високошколска установа обезбјеђује простор и опрему неопходне за квалитетно извођење свих облика наставе. Стандарди простора и опреме одређују се по областима образовања.

Смјернице за примјену стандарда 9:

9.1. Јавна високошколска установа испуњава просторне услове ако има одговарајући простор у сопственом власништву, власништву Републике Српске или јединице локалне самоуправе. Високошколска установа за чије оснивање и рад се не обезбјеђују средства из буџета Републике Српске, дужна је да за обављање дјелатности високог образовања има одговарајући простор у сопственом власништву, о чему доставља доказе.

9.2. Високошколска установа обезбјеђује простор чија структура мора задовољавати основне предуслове за одвијање наставног процеса и научноистраживачког и то:

- објекте који обезбјеђују оптималне површине укупног корисног пословног простора по једном уписаном студенту,
- амфитеатре, учионице, лабораторије, односно друге просторије за извођење наставе, као и библиотечки простор и читаоницу, у складу са потребама образовног процеса одређеног образовно-научног, односно образовно-умјетничког поља,
- одговарајући радни простор за наставнике и сараднике,
- мјесто у амфитеатру, учионици и лабораторији за сваког студента.

Минималне површине укупног корисног пословног простора по једном уписаном студенту а према областима образовања су:

а) природне и пољопривредне науке	3м ² ,
б) инжењерство и технологија	5м ² ,
в) медицинске и здравствене науке	7м ² ,
г) друштвене и хуманистичке науке	2м ² и
д) умјетност и спорт	9м ² .

9.3. Високошколска установа обезбјеђује простор за административне послове, и то најмање двије канцеларије за потребе студентске службе и секретаријата.

9.4. Простор који обезбјеђује високошколска установа за потребе наставе и за потребе управе мора да задовољи одговарајуће урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове.

Простор мора бити у објектима који имају потребне грађевинске и употребне дозволе.

9.5. Високошколска установа обезбјеђује потребну техничку опрему за савремено извођење наставе у складу са потребама студијског програма.

9.6. Високошколска установа обезбјеђује опрему и извођење наставе у складу са здравственим и сигурносним стандардима.

9.7. Високошколска установа обезбјеђује простор за рад студентског парламента.

9.8. Високошколска установа обезбјеђује покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом, училима и помоћним наставним средствима који морају бити расположиви на вријеме и у броју довољном за квалитетно одвијање наставног процеса.

9.9. Високошколска установа је обавезна да располаже са одговарајућим бројем рачунарских учионица у складу са бројем студената и потребама студијских програма. Високошколска установа обезбјеђује најмање једну рачунарску учионицу са 20 рачунара са приступом интернету на сваких 300 уписаних студената.

9.10. Високошколска установа је дужна да за студијске програме из природних и пољопривредних наука, инжењерства и технологије и медицинских и здравствених наука располаже са најмање једном лабораторијом са 15 мјеста на сваких 300 уписаних студената.

9.11. Високошколска установа која организује студије другог и трећег циклуса из природних и пољопривредних наука, инжењерства и технологије и медицинских и здравствених наука, дужна је да располаже са лабораторијама за обављање научноистраживачког рада или да има уговор са институцијом која омогућава обављање научноистраживачког рада. У зависности од врсте студијског програма, високошколска установа је обавезна да има лабораторије, посебну опрему, софтвер и учила неопходна за извођење наставног процеса на овим студијским програмима.

9.12. Високошколска установа која поједине облике студија изводи као образовање на даљину мора посједовати и посебну опрему и учила који су неопходни за извођење образовања на даљину, односно лабораторију са професионалном опремом за учење на даљину. Ова лабораторија треба да има:

- а) један монитор/пројектор са дијагоналом слике од најмање 100 цм, б) звучник у лабораторији или слушалице за сваког корисника,
- в) професионалне камере и вишесмјерне микрофоне за дигиталне конференције, г) рачунар са одговарајућим софтвером и сталним брзим приступом интернету и д) пет стоних или персоналних рачунара са сталном интернет везом.

Број лабораторија одређује се на основу укупног броја часова у седмици неопходних за извођење свих предмета на установи који се изводе као образовање на даљину.

10. Библиотека, уџбеници и информациона подршка

Стандард 10:

Високошколска установа има одговарајућу библиотеку снабђевену потребним уџбеницима за извођење наставе и информационе ресурсе и сервисе које користи у циљу испуњења основних задатака.

Смјернице за примјену стандарда 10:

10.1. Високошколска установа има библиотеку снабђевену литературом која својим нивоом и обимом обезбјеђује подршку наставном процесу и научноистраживачком и умјетничком раду.

Библиотека мора имати успостављен регистар библиотечке грађе у електронском и/или штампаном облику.

10.2. Високошколска установа мора обезбиједити одговарајући читаонички простор, са одговарајућом опремом за праћење библиотечких садржаја.

10.3. Високошколска установа има општи акт о уџбеницима.

10.4. Универзитети на којима се изводи студиј другог циклуса требају имати и претплату на најмање два међународна референтна научна часописа из области студијских програма другог циклуса.

10.5. Универзитети на којима се изводи студиј трећег циклуса морају имати директни приступ претраживачима база са научним часописима или уговор са институцијом који универзитету омогућава директан приступ претраживачима база са научним часописима.

10.6. Високошколска установа обезбјеђује покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом укључујући и електронска издања.

10.7. Високошколска установа располаже информационом опремом која је неопходна за одвијање наставног процеса и научноистраживачког и умјетничког рада.

11. Финансијско обезбјеђење рада

Стандард 11:

Високошколска установа обезбјеђује довољна финансијска средства за рад, те за наставак и завршетак студија у случају престанка рада установе или престанка извођења одређеног студијског програма.

Смјернице за примјену стандарда 11:

11.1. Високошколске установе су непрофитне организације и могу се финансирати само из оних извора који не утичу на њихову аутономију.

11.2. Високошколска установа има финансијски план за период законом прописаног трајања студијског програма, који је саставни дио пословног плана високошколске установе.

Финансијски план садржи јасно представљене изворе финансирања, те будуће планиране приходе и расходе по врстама и динамици.

11.3. Високошколска установа за чије оснивање се не обезбјеђују средства из буџета Републике Српске доставља банкарску гаранцију у износу од 50% школарине по сваком студенту и споразум са другом акредитованом високошколском установом из Републике Српске о обезбјеђењу завршетка студија за студенте у случају престанка рада. Прије истека рока важења банкарске гаранције, високошколска установа доставља надлежном министарству нову банкарску гаранцију. Споразум са другом акредитованом високошколском установом се закључује најмање на период трајања студија, увећан за двије године.